

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Jak pěstovat borové lesy?

Strnady – 30. srpna 2018 – V letošním létě byly naše lesy vystaveny stresu horkého a suchého počasí. Kůrovec a další škůdci nás nutí položit si otázku, jak budou v České republice vypadat lesy v budoucnosti a jak je budeme pěstovat. Druhou naší nejrozšířenější dřevinou po smrku je borovice lesní. I ona však velmi trpí rozmary počasí a nejrůznějšími škůdci. Proto je na místě se ptát, zda lze lesy, v nichž má převahu borovice lesní, pěstovat přírodě blízkým způsobem.

Na tento problém hledali řešení vědci z fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze v rámci výzkumného projektu Zvyšování adaptability borového hospodářství v podmínkách České republiky. Jedním z výstupů projektu je certifikovaná metodika pro praxi „Ekologicky orientované pěstování borových porostů“.

Již delší dobu lesníci hledají možnosti uplatnění tzv. přírodě blízkých postupů pěstování lesů, pro něž je společným znakem snaha maximálního využívání přírodních procesů pro stanovené cíle hospodaření a snaha vytvářet porosty stabilní, složené ze stanovištně vhodných dřevin. Nikoliv náhodou se častým impulzem pro zavádění těchto postupů stává snaha o zvýšení rentability hospodaření, tedy o úsporu nákladů vložených do porostů a o snížení rizika poškození lesů biotickými či abiotickými činiteli.

Tyto principy pěstování lesů ve středoevropských podmínkách nejčastěji vedou k maloplošnému obhospodařování lesů s delší dobou obmýti a trvalou věkovou a prostorovou rozrůzněností porostů. To se týká především dřevin stínomilných, jako jsou smrk, buk či jedle. Daleko menší pozornost je věnována dřevinám světломilným, jako jsou duby a zejména borovice lesní. Zpracovaná metodika tak vyplňuje určité vakuum.

Borové porosty u Doks, autor Lukáš Bílek

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

V jednotlivých kapitolách jsou zde řešeny postupy ekologicky orientovaného hospodaření s borovicí lesní na jejich přirozených stanovištích a v hospodářských lesích, kde je trvale zastoupena. Autoři také posuzují různé volby těžebních a dopravních technologií a jejich dopad na lesní prostředí. Hodnotí rovněž roli borovice při přestavbě lesních porostů s cílovou převahou stínomilných dřevin. Zabývají se problematikou hodnotové produkce, hodnotového přírůstu a hodnotového přírůstového procenta borovice lesní jako kritéria pro uplatnění jednotlivého výběru stromů k úmyslné těžbě. Řeší stanovení cílové tloušťky borovice lesní a další faktory ovlivňující jednotlivý výběr stromů k úmyslné těžbě.

Předpokladem pro zajištění potřebných cílů managementu je důkladná znalost průběhu přirozených procesů i důsledků aktivních pěstebních opatření, kterými se mění struktura porostů a ovlivňuje jejich další vývoj. Právě přesná znalost dopadů pěstebních opatření na strukturu a vývoj lesních porostů je podmínkou úspěchu těchto opatření pro zvýšení jejich přirozenosti či autoregulační schopnosti. Velmi důležité je i porozumění významu ekologických faktorů, které ovlivňují růst, vitalitu a regenerační procesy lesních ekosystémů.

U dřevin světlomilných je nutným předpokladem pro úspěšnost podrostního či výběrného hospodaření daleko výraznější snížení porostní zásoby. Lze však i zde očekávat pozitivní efekty tradičně spojované s přírodě blízkým způsobem hospodaření. K těm patří zejména: využívání autoregulace, nižší vstupy do ekosystému, vyšší stabilita porostů s nižším rizikem velkoplošného kalamitního rozpadu, zvyšování biodiverzity a posílení mimoprodukčních funkcí lesa včetně hlediska estetického.

Využití harvesterové technologie při podrostním obnovním způsobu na přirozených borových stanovištích, autor Václav Štícha

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

V rámci ekologicky orientovaného hospodářství lze vylišit dva základní pěstební přístupy. Prvním je snaha o plošnou iniciaci přirozeného zmlazení pod mateřským porostem, druhým je maloplošná obnova skupinovitého charakteru s přechodem k výběrným principům. V obou případech musí začátku obnovy předcházet stanovení vhodného okamžiku pro rozpracování porostu. Důležité je, aby na mateřském porostu nevznikaly ztráty na produkci předčasnou těžbou zejména nejkvalitnějších stromů. Jako první z porostu odstraňujeme jedince s podprůměrně vyvinutou korunou, se známkami defoliace, stromy poškozené, nekvalitní a nahnuté. Naopak se snažíme podpořit stromy s dostatečně vyvinutou korunou a kvalitním kmenem, v porostu rovněž ponecháváme biotopové stromy a přimíšené dřeviny.

Metodika poskytuje vlastníkům a správcům lesů ucelený návod pro aplikaci ekologicky orientovaných postupů při pěstování borových porostů. Takový rámcový metodický postup nebyl dosud pro borové porosty nižších až středních poloh vytvořen a poskytuje oporu jak v otázkách základní volby lesopěstební strategie, tak i na úrovni praktických pěstebních postupů.

Metodiku si lze stáhnout na:

http://www.vulhm.cz/sites/File/vydavatelstva_cinnost/lesnický_průvodce/LP_9_2017_na_web.pdf

Autoři: Ing. Lukáš Bílek, Ph.D., doc. Ing. Jiří Remeš, Ph.D., Ing. Otakar Švec, Ph.D., Ing. Zdeněk Vacek, Ph.D., Ing. Václav Štícha, Ph.D., prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., Ing. Petr Javůrek; FLD ČZU v Praze

Kontakt: Ing. Jan Řezáč, e-mail: rezac@vulhm.cz, VÚLHM, v. v. i.

Strukturně diferencovaný porost s odrůstající spodní etáží z přirozené obnovy, autor Lukáš Bílek